

Közjogi előadás-sorozat, Komló 2012.01.26.

**Jogi közállapotok.
Alkotmánytól „felcsútmányig”.
Életbe lépett, bár halva
született.
Választás, szakítópróba.**

Kolláth György

www.kollath.com /az előadás már e honlapon/

Bevezető

Kedves Barátaim! Köszöntöm Önöket. Köszönöm a meghívást. Komlón 2002 március 12-én jártam, sportfórumon. Páva bizottsági elnök úrral és sportbarátokkal a „hogyan tovább”-ról beszélgettünk. Előtte 30 év szintézise nyomán elkészítettük a XXI. századi Magyarország modernizációs stratégiáját nyújtó sport-programját. Nívós szakmai vitákban egyeztettük hozzáértőkkel. E programból jó eredmény nem képződött. Azóta az ország leszokott arról, hogy ellenpróbának, nyílt vitának tegyen ki tervezeteket, számadásra késztesen bárkit. Előadásom végén 7 dia idézi: mit és hogyan akartunk tenni 9 éve. Jelzi: a kulcsmondatok – csak a sportban? – bántóan időszerűek. Ma itt közjogról lesz szó. Ám kiviláglik: van összefüggés és áthallás jog, sport, szakpolitikák és általános közállapotok között. Magunk is változtunk: megkeseredtünk, alig bizakodunk. Lecsúszásunk jele-joga: dacosan kételked(het)ünk. Választék: sírjunk vagy nevéssünk? Sírásnak nincs értelme. Nézzük a fonák oldalról, elemezzük vitriolosan bajainkat! Keserű derű, sokba fog kerülni. **Előadás-címem sok mindent kifejez.** Döntő kérdés ma: *milyen országban élünk?* A válasz egy kritikus jogászé, elhagyva a jog pártpolitikai háttérét. Állítás: **a köznapi, a politikai és a jogi bajok konvergálnak, egy tőről fakadnak, külön-külön alig(ha) kezelhetők.** Mégis csak jogi igazgatási nézőpontból értékelek, reagálásom csakis jogi lesz. Annak viszont csípős. **3 fejezet** jön: I.) Jogi közállapot, mint kiinduló pont és bizonytalan koordináta a mindennapokban. II.) A régi és az új alaptörvény mérlege, a bajok mértéke és jövője, a sarkalatos leágazások: ‘89-től a hungarikumok festett gagyijáig. III. Vegyes blokk, főként *tessék, de lehet-e választani?!*

I. Jogéletünk bakancs-miliója

Az I. blokk 10 pontba foglalt megfigyelés: tény, ok és trend az alapvető jogi közállapotról.

1) Pár évvel ezelőtt, kvaterkázva a XXI. század jogi kihívásairól Sütő Andrást idéztem: *A törvény igazsága általános és hozzávetőleges, mint a katonabakancs.* Boldogságos S.A., boldog békeidők! Mi lett belőle? **Általános:** megalapozott, nem percértékű, kiterjedt, valódi megoldásra vezető norma helyett keveseknek kedvező **egyedi.** **Hozzávetőleges:** többféle polgári méret helyett **kényszer-zubbony** típusú rendezés. A **bakancs**-stílusjegy oké. **Igazságszolgáltatás** helyett **jog (sőt asztal) -szolgálat.** **Törvény(es)** ma mindaz, amire törvényt hoztak. **Úgy adnak, hogy elvesznek.** A **jog a és az állam „megújítása” a politika ágyasa:** úgy bánnak vele, mit egy cédával. Ki se fizetik?! **Senkinek az élete, szabadsága és tulajdona nincs biztonságban, amikor a parlament (a kabinet) ülészik - Mark Twain. 2011.12.30:** A miniszterelnök szerint a magyar jogalkotásba senki sem szólhat bele. **Konzekvencia, itthon bármi megeshet: abszurdum is pl. X,Y-t parkolásnál „törvényesen” megbüntetik gyorshajtásért.** Olyan jog is születhet, hogy az előzni tilos vagy a stop-tábla képviselőknél csak szimpla jótanács. Az új kabinet-tagok az esküokmányukhoz pallosjogot is kaphatnának. **Internetes beszólás: ne bántsák őket, mindnek megvan a bölcsességfoga, ám sose volt rendes állása! (Be)láthatatlan még a gödör alja. Mantra: a szerelemben és a háborúban minden csel megengedett. Mivel a M.E. szerelemes a háborúba, minden csel megenged magának. Végeredmény Darth Vader mesés pacifizmusa. Ez mégsem a Csillagok háborúja!**

Legyen béke + legyen kölcsön, vagyis békekölcsön!?

2)Gya(ko)rló jogéletünk a **század kihívásaival** (globalizáció, uniós jogi illeszkedések, biztonság vs. emberi jogok, harmadik generációs és innovációs jogok előretörése stb.) értőn **foglalkozni sem hajlandó**. A jogalkotás csípőből önti a **felszínes, demagóg, semmivel sem alátámasztott, hatósági ízű, szankció-központú** regulákat. Kriminális közéletünket az állandó „bétékázás” a végletekig kriminalizálja. Tű-élesen szemlélteti ezt több önkormányzati eladási ügy, melyben az ügyészség keveri a szabad mandátumot a szabadságvesztés büntetéssel. Közhatalmi és jogpolitika falmelléki módon mutatkozik, 4 lépésben 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre benne egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be a kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy bizalmast, színlelik a poszt függetlenségét. Ellehetetlenítik, ill. elkedvetlenítik az utánuk jövőket. **Stratégia helyett alkalmi, önérdékű, párttaktika** szab meg **évtizedekre szóló közügyeket (lásd: alaptörvény, túltengő sarkaltos tv-ek, „köznevelés, felsőoktatás, önkormányzati kiüresítés, státuszügyek)**. Jobber ellenvetés, de hát minden mozgásban van?! Igen, kb. úgy, ahogyan a levágott fejű csirke még egy kicsit sasszézik. **Drámai a visszaesés elvi, morális, szakmai, minőségi** tekintetben – a jobb **jogi karok I-II. évfolyamához képest** is.

Angol eredetű bon mot: oltsd el a régi tüzet, hogy újat gyűjthass. Nem megy: a tűzoltásnál előbbre való a folytonos (háborús) gyújtogatás. Szabadságharc, forradalom, háború a Nyugat, az EU-IMF ellen, majd minderre „békemenet”? Szemléltetés: mint mikor a baromfiudvar népe tüntet a róka dicsőségéért. Mind e közben, szóban az a manír, hogy ölni tudnán(a)k egy Nobel békedíjért? Fokozhatnák az abszurditást! Legyen béke, meg legyen (IMF) kölcsön, legyen tehát békekölcsön?!

A közhatalom birtokosai a büszke, vak ló bátorságával **elmennek a falig. (Falra már mi mászunk tőlük, miattuk.) A baj nem akut agyérgörcs: morális és agyi katasztrófa.**

Drága (nem) jó maszek manufaktúra

3)Rendesen, normálisan a jog a **társadalom-tudományok matematikája**. Egy jó jogszabály olyan tiszta, **mint egy matek képlet**: egy fölösleges vessző sincs benne. **Fényévnnyire távolod(t)unk** ettől az alaptörvény és annak fabrikálása, átmenetének brutalitása és dilettantizmusa okán is. Nem értük még a gödör aljára. Ma nincs aki igazolná: a sarkalatos törvények száma mennyi, ebből mennyi lett készen, mi áll vita alatt, s mi csúszik át a végtelenbe. 25, 28, 32, 10, 6: ezek inkább csak rulett-számok. Őszinteség sincs. Jelképes jelentés a Titanic parancsnokának: Uram! A jéghegy alját már nem látom..Hurrá, elég mélyre merültünk! A minisztériumok jogi szakapparátusa lebénult, a bizalmatlanság fojtogató. Külső kegyencek, baráti ügyvédi irodák eredményelvű felelősség nélkül, drága manufaktúrában, néha kilóra hozzák-viszik a normákat. Olykor pironkodnak egy kicsit, aztán passzolnak. Kamu, hogy az alaptörvényt Szájer József írta az i-pad-jén. Vagy inkább Deutsch Tamás a twitteren? Mindegy? Felelősség alkotmányértésért, uniós jogsértésért sem kint, sem bent nincsen. Ha megnézik az átmeneti tv cinikus, kármentő §-át, nem is lesz. Kell maguknak jogi megtámadás: mindenki megadóztatása lesz a válasz-reakció ! **Bon mot: foga(da)tlan prókátorok éber kómában fabrikálják a §-tengert.** Kirekesztő büszkélkedés van a szégyenérzés helyén. *Kerényi Imre az ATV-ben: ez az alkotmány az övék.* Mészáros Antónia *viaskérdezett: nem az országé?* Kerényi: **nem, ez azé a többségé, aki rájuk szavazott, és majd tessenek maguk is választást nyerni és csinálni saját alkotmányt.** Ilyen „birtokviszonyt” Európa nem ismer (el). A népnyelv szerint az „Orbaniták” lassan megmondják a tutit.

Életbe lépett, ami halva született

4)A **demokratikus jogállamiság** szempontjából **katasztrófa-sújtott területté** váltunk. A „**nem szokványos jogi kultúránk**” láttán eltorzult arccal fogják a fejüket külhoni barátaink, kollégáink. Fricska az alkotmányozó a kabinetnek: ***zuhantok a WC-be, közben a lehúzó után kapkodtok!*** A jogállamiság - a törvények uralma - főbb válfajait így munkálta ki az AB 2 évtized alatt: jogbiztonság, kiszámíthatóság, normavilágosság, hatalommegosztás, az eljárási garanciák védelme, a formális jogállam és az igazságosság kapcsolatrendje, az alkotmányos büntetőjog mibenléte, a felek eljárási pozíciójának korrekt megállapítása, s benne pl. a fegyverek egyenlőségének elve, a közigazgatási határozatok bírósági kontrollja, a közigazgatás törvény alá rendelése, az alkotmányos szervek együttműködési kötelezettsége, a közhatalmi szervek demokratikus legitimációja, a közjogi érvénytelenség megállapíthatósága, a minősített többség megkövetelése, az alapjogi kétharmad vizsgálata, az ígérvények sorsa, a bizalomvédelem, a szerzett jogok védelme, a várományok sorsa, a visszamenőleges, negatív jog tilalma, az időmúlás jelentősége és az alkotmányos idő lehető kímélete. 21 tétel, egyiküknél sincs fejlődés 2010 II. féléve óta, rohamos romlásuk tény. **Az ész pesszimista, az akarat optimista. Arányuk (miként a jogállamiság ténye és igénye terén is) kb. 1:10-hez.**

Életbe lép(het)ett az, ami halva született? „A zárószavazás előtti érdemi módosítás szégyene is megesezt már vele – a bírák kényszernyugdíjazásának alkotmányba foglalásakor.” **Sólyom László hvg-beli megfigyelése alapos, sőt?! Országgyűlés jegyzőkönyve: a zárószavazás napján lett benyújtva több mint egy tucatnyi, olykor tartalmilag is alkotmánysértő módosító indítvány. Van olyan képviselő, aki egymaga 15 opusszal „dicsekedhet”. Egy is sok, ha nem koherencia-zavar kiküszöbölése a tárgya.** **Vö: a lenti ab-határozattal, annak lényegi, elvi azonosságával:** 1279/B/2011. AB határozat az egyházügyi törvény közjogi érvénytelensége tárgyában.

Borsó, fal, szóinfláció, Ülő Bika

5) Sem kiérlelt, valós államfilozófia, sem garanciát jelentő, eurokonform jogfilozófia, sem ezekkel szinkronban lévő szakpolitika nem készül. Enélkül: évtizedekre szóló húzóerő híján, sőt korrekt diagnózis, reális koncepció nélkül „ország-megújítani” hazardírozás. Erős Európa, erős honi állam mint szlogen tarol: tartalma, mélységélessége nincsen. Mitől erős egy rendszer: vagy a szuronyok er(d)ejétől vagy a **társadalmi legitimációjától**. Sem ez, sem az - itthon. Életbe lép(het)ett mindaz, ami halva született?! Pozitív karakter helyett közöny, kiváráás, félrenézés, esélyvesztés, forrás-kivonás. Társadalom-szervező elv 3 lehet: **demokratikus jogállamiság, felsőbbbségi diktatúra, káoszba hajló anarchia. Mintha egyszerre mindhárom érvényesülne.** Irányított demokrácia, centrális erőter, krízis-lépések, „védelmi” populizmusok: a hatalom hibás, hiányos felkészültségét, szóinflációba menekülő munkakultúráját, rossz lelkiismeretét, netán rossz lelki egészségét fémjelzik. Más kérdés, hogy/ha önmaguk legjobb formáját, képességeik maximumát nyújtják. Alkalmasint igen. **Bon mot: Nem tetszik, hát nézd a jó oldalát! Ha borsószik a hátad, legalább lesz mit a falra hányni. Kösz! Strasbourgi büszkélkedés 350 új törvénnyel? Kár: se füle, se farka!** **Minőségbiztosítás? Pl. R. Reagan módjára vagy ősi skandináv mód szerint is. Reagan-nál: nem ír alá, míg függetlenek nem bizonyítják, hogy miből származnék több baj. Skandináv megoldás, anno: a frissen elkészült ágyú csövére ráültették annak készítőjét a legelső lövés alkalmával. Legyen övé a kockázat az esetleges silány munkáért, mivel akkoriban gyakori volt, hogy mindjárt az elején szétrobbant az új fegyver. Hány Ülő Bika akadna itthon, vajon?**

Futball-háború Európa szívében?

6) **Alaptörvény:** Alkotmánytól lepukkantunk felcsútmányig. *Alaptörvény=lumbágó: kellemetlen, de muszáj lesz évekig együtt élni vele.* Alaptörvény is (!) volt a rendszerváltó alkotmány, a névváltás kamu. Nem volt nevesítve a kódexben a hatalommegosztás, de intézményesítve igen. E szó belekerült, de valós érdeme, garanciája eltűnt a független intézmények, posztok megszállásával, leépítésével. Strasbourgi дума: ***a magyarok karikás ostorral csinálnak, váltanak alkotmányt.*** Honi: ***az Alkotmánybíróság roskatag utolsó bástyából ostromlott lőportoronnyá lett. Két messze ható baj érte: a populáris akció kiiktatása brutális leépítés, egyben leépülés. A II. kamara hiányában az AB a tv-ek stratégiai bírósága volt: lett mostanra a piti esetek hiper-szuper rendkívüli jogorvoslata. Kár.***

Alaptörvény miliője: **egy ország mehet tönkre abban, hogy az alkotmányos demokráciát futball-ütközetnek nézik.** Felcsút kihív(hat)ná a Barca-t? *Világválogatottnak képzelem magát az alumni honi NBII!* Ezért átírja önzőn, játék közben a szabályokat, megpulykázza a stáblistát. Győzhet? Ez a honi fair play bármi másban is?! Vicc: Magyarország vezetője elfuserált Napkirály. Keleten nem nyugszik, Nyugaton nem kel(1). Web-idézet /nol 2011.11.05./: **„kifejezetten irritál, amikor ...-t elkönyveljük focistaként, játszottam ellene többször is, ügyetlen kecskebéka volt, darabos mozgással törte a labdát, kanyarodott mint a csuklóbusz, és összességében egy közepszerű, lassú, képzetlen labdarúgó volt.”** Igaz? Ki tudja. Nem a név a fontos, hanem a nívó és az attitűd. Alapos, hiteles magabiztosságnak, arányérzéknek, alázatnak, józan helyzet- és önértékelésnek, demokratikus elkötelezettségnek, konszolidációnak tere-esélye így semmi. Megbocsátás helyén elbocsátás!? ***Mert találsz egy boksz-kesztyűt, még nem hívhatod ki Erdei Zsoltot. Az orbáni-lázári szemléletű, megfellebbezhetetlen „jog” és „igazság” talán csak egyféle papíron létezik: úgy hívják, végrendelet.***

Fújt a bíró!

7) **A jogalkalmazásról:** a széttartó tendencia gyorsul, mélyül. A biztonság, a jogegység és a jogegyenlőség, a törvény előtti egyenlőség, a bírói függetlenség, azaz a komplex joguralom a hétköznapiakban mind gyakrabban sérül, alul marad. Nagy ügy a totó nyelven: 1, X, 2. Amit kikezd a pártos jogalkotás, a végletekig leronthat a megrendült igazságszolgáltatás. Negatív áttörés kezdődött (főleg a bírósági reform miatt). Sokasodó hajszálrepedés, részrehajló verdikt mutatkozik. Az ügyészség lebeg, mint Mohamed koporsója, felelősségének alanya sincs. A gyorsítás szlogenje mindent visz, ám e megoldás hamis és kontra-produktív. A hatóságnak mindenki alárendeltje, ezért senki, sose lehetne a kiszolgáltatottja. Mindinkább az. Vitáink fenevadak végső küzdelmét modellezik. Bíró panasza rímel rá szűk baráti körben: **amit velünk csináltak, az olyan, mintha Overdose-t szántani, majd nyugdíjba küldenék.** Szégyenletesen születtek meg az igazságszolgáltató reform-törvények. Kb. úgy, ahogy a kakukk készül fészket rekvirálni. Miként a vevő egyszerre vesz zongorát és baltát is hozzá. Szétvált a szó és tett, nagyobb számban gyűlnek a ki nem kényszerített hibák, mint a kellő megoldások, **ránk dől az egész. Megrengeti a külhon: íme!** Bon mot a teljes politikai-jogi infrastruktúráról: **Magyarország olyan autó, mely 180-nal rohan a sztrádán, de az utat csak a visszapillantó tükörből nézi.** Kerényi Imre úrnak (be)szólt a neten egy cinikus ötlet: **legyen meghívásos aszfaltrajz verseny is az M7-esen.**

Kinek mi jár vagy adható?

8) **Sarkalatos jövő?** Kapkodás, kifáradás, részleges, horizontális megközelítés: az AB, a Kúria meg se kezdte a felülvizsgálatot. A (fülke)forradalom harc, napi úzus, tv., bíró sem kell hozzá. 2/3-os tv-ek? Külhon nem érti: elment a hajó. Részeg plébános mondhatja: elcsesztük a nagymisét, csinálunk fájni litániát. Mi nem! Az alaptörvény önkényesen, hibásan átírt kulcs-fogalmakat (pl. a közteherviselésről), ezért 2011 végéig a teljes, százezres központi és helyi joganyagot át kellett volna szűrni miatta. **3 kosár volt képezhető:** kvadrál az újjal is, kiiktatandó, módosítandó. Ilyen munka meg sem indult. Krédó a nemzetközi erőterben: a **szabad, fair választás esélye, igen vagy sem. Vizsgakérdés: a 4 választási alapelv (általános, egyenlő, közvetlen, titkos) szavatolható-e, továbbá mit+miként is akarunk mi a határokon túlra?** Spröd humor: *nem akarnak véletlenül választójogot adni a reptéri tranzitutasoknak, az ausztrál légikisasszonyoknak is?!* Kasszandra-vízió: *lehet, hogy az ellenzéknek egy erős, külhoni léptékben is következményekre vezető lépése marad: a következő általános választás teljes bojkottja. Aki elemez egy időközit, rémes jövőt lát. Bojkottból értene ország-világ. Ez a bojkott a közpolitika egészére is kiterjeszhető. Csakis jogról, nem pártokról beszélek. Érdemes figyelni az ifjú demonstrálókra! Transzparens: Mi vagyunk az első szabadon, jogokkal született nemzedék. Nem akarunk az utolsó lenni. Kormány-kommunikáció: mindenre talál mentséget, sose hihetőt. Ez a mantra: **Magyarországon nem korlátozzák a sajtószabadságot, mert hiszen bárki írhat e korlátozásáról.** Az uniós alapértékeket, amelyekre a 7. cikk utal, az alapszerződés 2. cikke sorolja fel. Eszerint "az uniós az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.,, Veszi bárki ezeket tényleges mércéül, szóról-szóra!?*

Tanuljunk Bibótól!

9) **Okról és okozatról, nem lehetségről és tilosról, pikírt leszólásról és morális minimumokról.**

Újságírók, elemzők immár eljutottak ide: **anyám, én nem ilyen lovat akartam.** Nem ezt vártuk, csalódtunk a közpolitika bornírtsága, nivótlansága, hozzá nem értése, agressziója és arroganciája miatt. Internetről: olyan magas nekik a (jó) kormányzás, mint napos csibének a tyúklétra. Rendszerint már a problémát sem értik, csak a „témát” átbeszélik. Mintha **a szellemi rokkantnyugdíjasokat már felülvizsgálták és példamutatóan visszavezették volna a /parlamenti/ munka világába?** Sajnos, mindez előre látható volt! Nem ugyanaz bármiről 3 ütős, sértő, lekezelő mondatot mondani, mint azt a problémát értően rendbe rakni. **Brüsszeli megfigyelés, Magyarország 20 éve egy mondatban: az egyik győzni, a másik kormányozni képtelen.** Időnként cserélnek, de az axióma marad. Ellenzéki oldalon ráadásul dívik egymás és az áldozat okolása. Lekezelő, pikírt megjegyzés, fölényeskedő beszólás a jussa számos ellenzéki kezdeményezésnek: hát maguk meg mit akarnak ezzel-azzal?! Értsék meg a megmondó-emberek: a nem lehetséges, avagy a most még esélytelen, nem szinonimája a nem szabadnak. Nem minden dolog tisztességes, amit szabad megtenni. Ám hamar **abszurd vége lesz (IMF-EU: lett), ha a természet, a gazdaság, a társadalom törvénye(szerűsége)it a jog normája voluntarista módon legyőzni szeretné.** Csak veszíthet, kár tehát doktriner politológusnak úgymond tankönyvbe illő példabeszéddel hozsannázni. Nem sportszerű elragadtatottan dicsőíteni azt a szándékoltan hamis húzást, ami talán jól hangzik, de **etikátlan, parasztvakító, céljában és eredményében értelmetlen.**

Könyvhét, napi sajtószemle: hol vannak az ellenzéki könyvek, lapok? Azok kérem, nyomás alatt.

Plurális ellenpontok: hatalom-koncentrációval ki akarják radírozni mindet. Kisebbséget kirekesztő alkotmányos alapjog és közérdek nincs. Magyarország ma: Orbán vigyáz a demokráciánkra, Kövér a parlamentarizmusunkra, Schmitt az anyanyelvünkre, Pintér a törvényességünkre, Balsai az alkotmányosságunkra, Polt a jogainkra, Szijjártó az igazságunkra, Szalay a média-szabadságunkra, Matolcsy a pénzünkre, Selmeczi a nyugdíjunkra, a kecske a káposztánkra. Mi bajunk lehetne?

Megnyugvás, kiszámíthatóság

10) **A helyreállítás esélyeiről, feltételeiről, alternatívákról, megalapozás és metódus kell(ene) mielőbb mindehhez. A-premissza:** visszaállítani a jogállamot kb. mint az omlettből a friss tojást rekonstruálni. Lehetetlen. **B-premissza:** enyhébb a kín: kb. mint a hátrafelé repülő gép, vagy Erős Pistát a tubusba visszagyömöszölni. Nem kizárt, de feltételes, időigényes és rém nehéz. **C-opció:** a Dzsinn a palackba visszaterelhető, de nem bárki képes és kész rá, bárkinek el sem hinnénk. Néhány jogi **peremfeltétel:** az Alaptörvény közjogi érvénytelenségének kimondása, és az alkotmány hatalom-monopolizációs tilalmának beélesítése. Visszatérés a 89-es alkotmányhoz, annak modernizálása pl. a Petrétei-variáns felfrissítésével. Ellenben naiv taktikai kiegyezés, arcfelvarrás köztes minimum AT-szövegről bűn és hiba egyszerre, már ha a jog bármit is számít. Alkotmányos intézmények tönkre tételét szöveg-konzolidáció nem kezeli. Bajnai diagnózisa jó, terápiája hibás. Az ügyészséget azonnal a kormány alá rendelni! Új, az állam felelősségét intézményesítő jogalkotási rend kiépítése. A független posztok megszállásának korrekciója (kimunkálható ennek rendje-módja). Az emberi jogok visszaszolgáltatása, a hatalom korlátjaiként való tételezése, az eszázadi, uniós alapjogi charta és jogi modell átvétele. A következő általános választás ügyében elemi erejű belső és külső nyomás kell: vagy-vagy. **Szanálni kell az országot a makroügyekben,** szómenés nem elég. Alternatívák kimunkálása, felmutatása minden kulcsponton, és nyomban nyilvánossá tétele: ha jövünk, ezzel kezdünk. **Megnyugvást hozni a társadalomra, békés építkezést hirdetni 3-5 év kiszámíthatósággal.** Humort a hétköznapokba! Pl. így: ami most van, ricinus ebéd közben. Ingyen-ebéd nem lesz, de a polgár a táplálkozási lánc boldogabbik végére kerülhet. Könnyű sem lesz, de elviselhető(bb) talán igen.

Példaként két szégyenteljes regula

Két alaptörvényi **normatív, azaz kötelező abszurditás:**

R) cikk

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

•(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenre kötelezőek.

•(3) **Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.**

Megjegyzés: eredetileg ilyen tartalmú R. cikk, ill. ilyen bekezdés nem létezett. Ez így már nem államcél és fejlődési (?) irány, hanem betartandó, igazodást megkövetelő norma!

28. cikk

•A bíróságok a jogalkalmazás során a **jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.**

Megjegyzés: önkényes, önérdékű, primitíven önfelmentő jogpolitika, mely meggátolhatja, hogy a gazdaságos cél elve mentén az állammal szemben pert lehessen nyerni. Mint a homokozóban: melyik gyerek mondta előbb vagy erősebben, hogy nem ér a nevem?! Nagyfokú félelem, szorongás, beismert versenyképtelenség van benne.

II. Alaptörvényi elemzés

12 kulcs-megállapítás az alaptörvényről

1) Egy demokratikus állam alaptörvénye filozófiájában, alanyi körében, keletkezésében, közreműködőinek szerepében, döntő tartalmában, funkciói tiszteletében, garanciáiban és kihatásaiban **lényegileg más**, mint ami Magyarországon készült. Az alkotmányosság: a jogállamiság, a törvényesség, a parlamentarizmus, a hatalom-megosztás, az alapjogi primátus elsősorban **értékelvűség**, nem pedig az, hogy formailag megfelel valami az elfogadás minimális számszerűségeinek. **Vicces próba: mi a 2/3 ?** Mi lett a 3 funkcióval? Ami jó, az nem új (habár zömmel áthangszerelt, elkent), ami új, az nem jó benne.

2) Az alaptörvény (AT) vesztesre áll bármely fontos és mérvadó adekvát európai anyaghoz, és a korábbi, rendszerváltó alkotmányhoz képest. Alulmúl bármit. Szemezgetett, erőszakolt külhoni méricskélése zsákutca, mivel **az alkotmányjog kb. fele** szokás, illem, kompromisszum, belátás, demokrácia-érték elvben, gyakorlatban. Ezeket is muszáj lesz élő, következetes, napi érdektől független normává tenni.

3) Axióma egyszer s mindenkorra: futball-perspektívából és **focista attitűddel tilos alkotmányozni**. Nem klubcsapat alkotmányoz, hanem nemzeti válogatott. Nem győztes-vesztes végeredményű „játék”, és nem a kisebb(ség)et, a gyengébbeket, az alul lévőket megtipró, a játékszabályokat menet közben átalakító küzdelem. A többség sosem lehetne eléggé előzékeny az elesettekkel szemben. Az AT primitív paternalizmusa sértő, dermedtő. **A többség (túl)hatalmát kell(ett volna) korlátozni, az önkény esélyét is kizárva.**

Alkotmánytól „felcsútmányig”!?

4) *(Mű)hiba AT-ben aláaknázni a későbbi parlamentek és kormányok helyzetét, mozgásterét, cselekvési autonómiáját.* Taposóaknától, tankcsapdáig terjed az antidemokratikus, rosszhiszemű, inkorrekt önérdékű bemerevítés. A kormányzás 3 fő eszköztára sérül ezentúl, ami az ország és nem csak a kormány válságát válthatja ki. Ellenségeskedés? Tanmese 1: a róka és a holló repülön utaznak és a medve a stewardess. A holló egyfolytában csicskáztatja a medvét, a róka pedig lelkesen követi ebben. A medve megelégedi és mind a kettőt kivágja a repülőből. Zuhannak, a holló megkérdi: róka koma, tudsz te repülni? Nem. Akkor minek szívózol a medvével? Állati duma 2: *Ha vízilóra cserélik /vagy csak átfestik/ az elefántot a porcelánboltban, az még nem megoldás.*

5) Az *Unióban* egy alaptörvény (igen nagy részben közös!) értéktartalmú, de ideológiailag és pártalapon semleges, stratégiai léptékű, távlatos normaköteg: *általánosan elismert elvek, szabályok és modern kihívások válaszának együttese.* Napi taktikai szempont, időszakos pártérdek nem determinálhatja. V.ö: Alapjogi Charta, a preambulumától a modern jogvédő eszközeivel bezárólag. Ebből, és általában is az eszázadi, modern jogokból és megoldásokból hasznosítani talán azok felét sikerült itthon.

6) Kitől, mitől félnek ennyire a megalkotói? Dermesztő válasz-variációk volnának. Bornírt próbálkozások íve az ún. nemzeti konzultációtól a népi hatalom-gyakorlás megnyirbálásáig. *Last minute szemlélet: mintha kakukk-fészek készülne?! Egy lebutított, kisszerű, hamis, versenyképtelen bonapartizmus tolakodik elő. Így jutottunk el az alkotmánytól egy Orbán-pátensig, egy „felcsútmányig”?!*

Hungarikumok mint jogtételek?

- 7) **Nélkülözte a házzsabályszerű előterjesztést:** riasztó példák vannak mennyiségi és minőségi vetületben. Idézet Sólyom Lászlónak a HVG online 2012. 01. számában közölt dolgozatából: **Az alaptörvény így nyitva áll mindazon anomáliák előtt, amelyek eluralkodtak a törvényhozásban. A zárószavazás előtti érdemi módosítás szégyene is megesett már vele – a bírák kényszernyugdíjazásának alkotmányba foglalásakor.** Vö. a 1279/B/2011. AB határozattal, mely közjogi érvénytelenséget mondott ki a zárószavazás előtti érdemi módosítások miatt. Ilyen alapon, elemi következetességgel az alaptörvény is ugyanebben a hibában szenved, ergo az AB tartoznék ezt megállapítani. **Szakágazati metszetei** is ötletszerűek: ki-ki belenyomathatta a saját nünükéjét. Ismét kampánytechnika övezi az elfogadása utáni sarkalatos és egyéb, jogalkotási feladatokat, folyamatokat. Megcsapolt házzsabály: rapid sumák tv. 1-2 nap alatt? AB-kihívás: lehet még közjogi érvénytelenség akár 100-as nagyságrendben is?
- 8) **A semmiből jön, és jóhiszemű olvasatban sehová sem tart az AT. 1938-at kísérelték meg vegyíteni 2011-gyel,** eredménye a 70-es évek közepének tekli-meklije. **Importhumor: 2012=világvége. Sebaj! Utazzék Magyarországra. Épp' most 70 évet qyalogolnak vissza az időben.** Fradi-kolbász hasonlat: a Szentkoronamítosztól a történeti alkotmányig, és a kötelező normát ígérő nemzeti hitvallásig. Hungarikumok, mint jogtételek?
- 9) **Ideologikus, olykor vallási primátust képező tanok, képzetek és hamis szakpolitikák foglalata nem lehetne** egy alaptörvény. A tényleges életfogytiglani egy büntetőpolitikai opció, a sarkalatos törvénybe merevülő adó, tb, nyugdíj műhiba: az AB vonatkozó elvi határozatainak is a kiütése. Ez áll a jogállam ismerveire nézve is.
- 10) **Alapvető jogot s kötelezettséget illető felfogása középkori, tankönyvi tételeket leromboló, avított és diktatórikus. Ki van kiért?** Megbomlik a 3-as egység, **eltűnedeznek az alanyi jogok, sőt az objektív állami intézmény-védelmi kötelezettségek, előtörnek az államcélok.** Így: védi, törekszik, stb. Ami az állam oldalán ócsítás, az a polgárnál drágítás. Nyílik az olló tovább: jogunk még ha van is, közünk kevés lesz X,Y-hoz.

Jogszolgáltatás helyén államcél?

11) **Közjogi alapvetésnek titulált EU-jogot sértő bulla, zavaros párt-dekrétum** született. Semmilyen jog-összehasonlítást nem bír ki. Nem a változások mennyisége a gond, hanem azok egyirányúsítása, hatalmi monopolizálása, bebetonozódásuk. Cseles ellenvetés: hol a konkrétum? Íme! *A jegybanki függetlenség axióma súlyú uniós elv és norma. Nem önmagáért való, hanem biztosíték jellegű és értékű. Sérül, hogyha a kormány az MNB függetlenségét fals, önérdekű törvényekkel, trükkökkel, szolgálk odatelepítésével, benépesítésével korlátozná. Egy autonóm társ-intézménnyel megtenni ezt okkal tilos. Az MNB ui. nem bank a szó valódi értelmében. Ott nem adnak ki bankkártyát, pénz kamatra oda bevinni kizárt, nincsenek kereskedelmi jellegű banki termékei: a jegybank központi közigazgatási, sőt némiképpen közhatalmi szerv, jogot alkot, pénz bocsát ki, óv az infláció elszabadulásától stb. Ekként a végrehajtó hatalomnak független része és egyfajta együttműködő féke és garanciális kormányellensúlya. A kormány kompetenciája és felelőssége a gazdaságpolitika: a jegybanké pedig a monetáris politika. Ezek nem összekeverhetők és fel sem cserélhetők, oda-vissza nem felvizezhetők. Nem lehet így-úgy - balkézről – ráuszulni az MNB keze alá tartozó deviza-tartalékra sem. Focista talán (meg)értené: van olyan formáció, hogy a csapat 2 centerrel játszik, és e két center nem egymást rugdossa.* Arcátlan kihívás tehát az uniós értékrenddel, kötelező normákkal való ütközés: főleg a függetlenségek megnyirbálása. **Tarvágásra ítélve minden autonómia**, mintha egy központból bármi jól kormányozható volna. Az utóbbi 20-25 évben a mainál rosszabb államigazgatás nem fungált. Esélytelen, finanszírozhatatlan, rendszer-filozófiailag káros, testidegen, kontra-produktív. Önző gyermek attitűdje.

12) Egy **jogvitán modellezve** felháborító jogbizonytalanság, esély-vesztés jöhet a 28. cikk nyomán. Nem elég ui. a törvény, jönnek hozzá a döntő mellékszálak, egyéb szempontok?! Nem lesz így se igazság-, se jog-szolgáltatás?! Gyerekszáj: törvény-megmondó ember akarok lenni! Nehogymár!

III. Választási jogforgácsok

Fair, szabad választójog, mint stabil demokráciát minősítő próbakő?!

Teljes rendezés és idő híján slágvortok, dilemmák prezentálhatók. A'89-ben egy alkalomra készült OGY választási törvény, ill. rend bevált, módosítani csak az egyéni körzetek lakosság-szám változása miatt kell(ett) volna már rég. De nem így! A 199 fő, plusz maxi 13-as 2010. évi alkotmánymódosítás végiggondolatlan volt. Tető: ház, alapozás nélkül. E redukálás nem nyert fair tételezést, holott nincs kizárva, hogy 2014 előtt általános választás jöhet. Vet-tv. még sehol. Fűszerezi ezt a határon túli magyarság állampolgársági, és aktív-**passzív** választójog ígérvénye. Nem lehet belegyömöszölni a 4 klasszikus választójogi alapelvbe: az egyenlő választójog és az azonos szavazat-érték normája sérül, ti., kire szavaznak, voksuk mit ér a többiekéhez képest? Mi lesz a spéci névjegyzékükkel? *Kampány folyik majd Erdélyben, Kassán, következmények nélkül? Gyúlékony illúzió!* Három láb, két lista nem okvetlenül kell, a vegyes rendszer fenntartható, bár az arányos rendszer korszerűbb, európaibb. A két forduló a demokratikus ellenzék kulcskérdése, megegyezés nuku? A parlamenti küszöb fenntartandó. A kopogtató cédulás rendszer szégyen, marad, a számok tologatása párttaktika. Reális ötlet sincs a kisebbségek parlamenti képviseletére (szavazás-nélküli szószólóság kevesebb).

Időtálló rendező-elvek?

Időtálló rendezőelvek? A leválthatóság, esélyegyenlőség jogi realitása (szemben a 30 %-os hátránnyal). A győztes ne vihessen mindent, sőt túl sokat se.

Demokratikus legitimáció teljességét az összes elvben független közjogi mandátum-, és ciklus-időtartamnál. Az elv erősebb a matematikai $2/3$ -nál. Ami jogilag 2010-ban $2/3$ lett, az legközelebb $4/5$ lesz? Ne(m)! A győztes mérték feletti töredékét hozzáadni a pártlistához: agyrém, mintha a autó-nyereményjáték győztese benzinkutat is hazavihetne! Drámaian igaz: annyit ér e tv., amennyit szavatolnak belőle. Bűnös húzások vannak helyi, időközi megméretésnél: pl. rendőri beavatkozás pro ide és kontra amoda.

Az önkormányzati és parlamenti **mandátum-kapcsolódást** elvszerűen, előny-hátrány érveivel kell(ene) napirendre venni. A névjegyzéktől (!) a jelölésen át és a teljes eljárás korrekt rendjét, alapelveit garanciákkal jobban övezzék. A voksolás titkosságát az új technika lehetőségei között is biztosítsák. A személyes adatokkal, profilokkal való visszaélést tűzzel-vassal büntessék: s a csalás, az anyagi befolyásolás bármely kísérletét is. Visszahívhatóság nem kell, de érdemes megfontolni a méltatlanság miatti összeférhetetlenség visszaállítását. Alapfeltétel: mindenek és mindezek előtt **rendezzék a párt- és kampány-finanszírozás krimijét.**

Ciklus, fasírt, magas ló, csiga és tsa.

Helyi szinten a választás törvényi rendje működőképes: a kislistáról a nagyvárosi vegyes szisztémáig. A 4 helyett következő 5 éves ciklus elfogadható, kivéve, ha az elnyomorodás, állásvesztés miatt ezek válnak meg a mandátumuktól. A helyi költségvetés 30-40 %-ban a bedőlés előtt-szélén áll. Vitapont /tisztességes, tárgyilagos elemzést és újrarendezést kíván/: jó-e, ha a polgár választ közvetlenül (fő)polgármestert, avagy parlamenti mintára ezt a testület kezébe jobb adni. A politikai fasírt feloldása talán egyet elvesz a körmünkre égő gondokból: a szisztéma folytonos tologatásával mégse jutunk előbbre. **Humanizálni kellene a helyi közpolitikát is**, lásd: Esztergom, de Miskolc és Komló is! Építő-működtető helyi politika helyett még ma is **pártos jogi-financiális viszálykodás** folyik. Már rég nincs szó hatalom és polgár bizalmi viszonyáról: primitív, bántó paternalizmus dívik. **A jövő héten kik lesznek a bűnösök? Mondjuk a fekvő-rendőrök még 2006-ból?! Muszáj ezt követni?** Otto von Bismarck, a Vaskancellár mondta: minden magyar egy jogász és egy huszár keveréke. **Ideje leszállni a magas lóról.** Mert ha nem? **Unikális, magyar léböjt-kúra következhet: elfogyott a lé, jön a böjt.. Végül akár rapid törvénnyel bevezethetik a negyedévenkénti Ramadant is.**

Billentsük egy picit vissza a megborult értékrendet egy utolsó állatmesével! **A csiga és a kecske mennek a parlament felé, mindketten asszisztensnek jelentkeznének egy politikushoz. Kifelé újra találkoznak, a csiga örömmel meséli, hogy felvették. Hogy-hogy felvettek? Figyelj kecske: ide csúszó-mászó kell, mekegni ők is tudnak!** Ébresztő!

Függelék

Jogi-közigazgatási problémák háttéréről fogok beszélni, melyekhez egy európai és jogállami értékrend ad kulcsot. Új felfedezést alig ígérhetek. Tanulságokat azonban igen. Az első: az ég óvja a magyar sportot a konjunkturális akciózástól. Tartózkodjunk a közpénzen vett megváltástól is. A sport, a futball majomszeretete semmire sem mentség. Othello is szerette Desdemónát. A második: a kényeztetés könnyen átcsap büntetésbe. Amilyen a rossz szülő meghasonlása, aki mindent megadott, mégis hiába várt hálát? A belátás nélküli, túlhajtott fegyelmezés, vagy az üres fenyegetés szintén rossz út. A drákói jog ui. nem rendet szül, hanem többé-kevésbé jogos ellenállást. A jogi alaphoz mindig sportetikai alap is tartoznék. Sportközállapotainkban ennek kevés jele látszik. Előadásom kulcsmondata: szurkolói szemlélettel nem szabad hozzányúlni a sport önszabályozó jogi és igazgatási szisztémájához. Ezt szemléletesen bizonyítani szeretném. Sport és jog még akkor is lesz, amikor mi rég „posztumusz” leszünk. Avatatlanul nem szabad egyikbe se beavatkozni. Előttünk van jó példa és van rossz is. Párezer éve Szólón jó törvényeket hozott. Amikor ezért a nép megdicsérte, szerényen ennyit szólt: csak azok a jó törvények, amelyeket az emberek tisztelnek. Szólón törvényei már előírták: minden gyereket tanítsanak meg úszni?! Gyenge humorral azt mondhatnám, hogy ebből ma a sportkormányzat csak „a mindent megúszni” elvét olvasta ki. Alapkérdés: mi fontos és mi nem annyira az a testi, lelki és szociális jólét, azaz a korszerű egészség-fogalom körében? A magyar Alkotmány így szól: „A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez. Ezt a jogot a Magyar Köztársaság...*a rendszeres testedzés biztosításával* ...valósítja meg.” (70/D. §.) Elkerülhetetlen a rangsorolás: párszáz elkényeztetett profi zsebét kell-e még jobban megtömni, vagy gyermekeink élete és egészsége az első. Válságban van a magyar testkultúra. Zsugorodik, tengődik, összetorlódottak a tennivalói, ám azoknak „moderátora” nincsen. A sport valódi trendjeiről számháború folyik. A bajok egyik oka és teherterele a hibás „törvénykezés”. Néhány elemét a buktatókra és a tennivalókra kihegyezve vázolom.

„Hogy lehet majd így ezeket irányítani?”

1.) Menjünk vissza egy pillanatra 1989-ig. Megszületett a többpártrendszert, és a valódi civil társadalmat elindító egyesülési jogi törvény. Az állami sportvezetés kereste benne a sportsajátosságokat, de még inkább önön beavatkozási lehetőségeit. (Nem találta meg – mindmáig.) Zavarta a nagy szabadság, s az, hogy még az állami törvényességi felügyelet sem az övé. Hogy lehet így majd ezeket irányítani: hangzott a kabinetkérdés? Rossz a kérdés! Ám a jó válasz: másként, mint korábban. Toleránsan, közvetve, jogi, közgazdasági és együttműködési formák révén. Paternalizmus és politikai rátenyerelés nélkül. Az állami kézi vezérlés, igazgatás helyébe ui. modern, többcsatornás finanszírozás, partneri kapcsolat-tartás, a szervezeti támogatás helyébe pedig zömmel tevékenység-finanszírozás lép. Szükségszerű tehát a társadalmi alapon, autonóm módon, jogállami és piactudományi keretek közt működő, plurális sport-rendszer, amely gyökeresen új állami szerepfelfogást követel meg. Mivel erre megy az ország, a sport sem mehet másfelé. A sport-adminisztráció a XX. század első felének, nem pedig a XXI. század Európájának elveit, mintáit követi. Nem jut ezzel semmire, ölhet bele akármennyi pénzt. 1989-ben indokoltan született meg egy tvr. a sportági szakszövetségekről, hiszen azok valóban mások, mint a sima egyesületek. Egy „ilyen” MLSZ is sok, hát még ha 3-4 volna! A hazai és nemzetközi versenyrendszer működtetése sem folyhat tetszőleges szabályok, kötetlen formák útján. De az állami basáskodásnak kb. itt kellett volna véget érnie. Ha ezt felvilágosult módon (be)látták volna, akkor azt is tudnák: nincs külön Ptk., Btk., Mt., Gt. a sportra. Hiszen az általános jog rendre elegendő, ahol pedig valódi specifikum kell, az felhatalmazással kezelhető.

Presztízs törvény-gyártás

2.) Ehelyett presztízs-törvény-gyártás indult. 1996-ban még csak jóhiszemű, támogató attitűddel, plusz-pénzekkel: 2000-ben azonban büntető-rendcsinálási optikával. Éppen a sport hiányzik e törvényekből, mivel mindkét normarendezés döntően csak a futball anomáliáit próbálta megfékezni. A focisták miatt szenvednek a többiek is, miközben a foci szinte semmit sem legitimált a megszorításokból. Nem abszurdum vajon, hogy aki e törvényt alkotta, soha, mindmáig nem hitt abban, kell-e egyáltalán sporttörvény!? Ez a törvény olyan, mintha a tálibok alkották volna. Akiknél kötelező a szakállviselet. No jó, a nőknek talán csak 2004-től!? Azért szólok erről, mert ismét vannak követelések: úgymond revánsot kell venni a Sárközy-Deutsch-féle sporttörvényért, igenis újat kell ígérni helyette. Ma új gondolkodásmód, nem pedig új jogi rendezés kell. Különben ugyanazt a katyvaszt kevergetnék, csak most nem jobbról balra, hanem fordítva.

3.) Legutóbb, a sportjogi konferencián meglobogtattam azt a 100 oldalt, ami a 96-os sporttörvényhez készült alkotmánybírósági beadványok kötege. A törvényalkotásnál ember azokat alaposan végig nem olvasta. Ez a lap a jelenlegi kormányprogram, amely 38 mondatból áll, s abban a sporttörvény csak így szerepel: „kedvezményeket biztosít...a kormány...a sporttörvény 1998-as módosítása alapján létrejövő GT-ék számára...”. A kormány nem ígért '98-ban új sporttörvényt. '99-től már össze-vissza beszéltek. Szemlátomást nagyon akartak valamit, de nem tudták: mi legyen az. Aztán, 2000. április végén volt egy kormányfői egyeztetés, ahol „A Magyar Labdarúgás Reformprogramja” című un. Demján-tervet beszéltek meg. A jogi szempontból fellengzős és alacsony színvonalú füzet több helyen „elrettető törvényi eszközök alkalmazásáról” szól. Elemzés helyett csillogó ígéretek és jelszavak olvashatók még.

Foci: belül a törvényen, kívül a józan észen

Idézet: „Összefoglalva: Néhány éven belül a magyar labdarúgás európai színvonalú lesz, a sporteredmények, a stadionok rendje és a sport, mint üzleti vállalkozás tekintetében egyaránt”. Ezt ígérték! Ehhez járult az a kormányzati bonusz, hogy lesz pénz, amennyi kell, de tegyenek rendet a futballban. Bármilyen áron! Ezen felbuzdulva - a jogi szakma törvényszerűségeit feladva, diagnózis, hatástanulmány, modellezés stb. nélkül - törvényszöveget kezdtek írni. Mindegy mit, csak jó kegyetlen, hézagmentes legyen. Tanulják csak meg, merre lakik az isten! A pénz nem számít. Ez lett belőle. Pénz lett, rend nem lett, eredmény sincs, ám pótszerként született egy „elrettentő” sporttörvény.

4.) Napihír volt nemrég, hogy a kormány újabb 5-10 milliárdot áldoz a focira. Fut a pénze után, de az adófizetők pénzével szalad. Azért kell futni, mert nem következett be az ígért, nagy felzárkózás. Amíg az előrelépést törvényi úton akarják kikiáltani, a dolog nem is fog sikerülni. A futball korrekt piacgazdasága és jogállami rendje helyett vissza-államosítás, csendes fojtogatás folyik. Dermesztő, hogy a liga milyen hihetetlen mértékben és mindenféle felelősség-vállalás nélkül beavatkozhat önálló tulajdonosok életébe, nyúlhat mások zsebébe. Az MLSZ-nek és kapcsolt részeinek ma hatásköre van szinte bármire, de mégse felelős semmiért. Hamis papírok keringenek. Mindenki felmutatja a 0-ás igazolást, az egész mégis mínusz 600 milliót hozott össze. A foci-felszín nagyrészt belül van a sporttörvényen, ám kívül a józan észen. Ezt akarták volna? Nyilván nem. A viszonyok azonban így nem tisztábbak, hanem át nem láthatók lettek. Asztal alatti foci lehet csupán ebből, amihez nem kell sporttörvény. Kerülni kellene tehát a látszat-intézkedéseket!

Dilettáns és ártó gyámság

5.) A 2000. évi sportörvényt eddig háromszor módosították. Már előkészületben van két további kiigazítása. Lassan olyan lesz, mint az illetéktörvény, vagy mint az ementáli sajt. Ha rajtunk múlik, alázattal fogunk az idén hozzányúlni. 4 elv kapcsolható ide: a.) Azonnal sokoldalú felmérést, szakmai elemzést kell elindítani a jó és a rossz tapasztalatokat összegyűjtve. Soha ne forduljon elő többé, hogy valaki saját kútfőből, realitás-érzék nélkül írja normaszövegbe a hatalom rémálmát. b.) Ki kell deregulálni a sporttörvényből a szó szerint sportszerűtlen, bürokratikus előírásokat. Fel kell szabadítani a sportot az ISM dilettáns és ártó gyámsága alól. Ez a sebészi pontosságú műtét akár a 101 § harmadát is elérheti. c.) Meg kell őrizni viszont a sport alapintézményeit: pl. MOB, közalapítványok, önkormányzati kapcsolódások. De a közjogi rendelkezéseket egyszerűsíteni kell, és a kieső normák helyébe a szakszövetségek szabályalkotását érdemes ültetni. d.) Végül értéként helyes megőrizni a sport piacépítésének normáit, jól monitorizálva ezek és az egyebek hatályosulását, s az európai tendenciákat. *Új sporttörvényt csak az EU-csatlakozás függvényében*, akkortájt, és a valóban átvenni érdemes megoldások ismeretében célszerű napirendre tűzni. Addig pedig a jogi erőfeszítések zömét a jog megismertetésére, a törvényesség biztosítására, ebben a jogvédő szervek összhangjának megteremtésére, s a visszaélések megelőzésére és kezelésére kell fordítani. Helyreállítjuk és megóvjuk a sportban is a jogi fair playt. Ennyi a normális jogi célkitűzés.

Túlzott görcsök a nagypolitikában

6.) Végül pár szó a tárcastruktúráról. A nagypolitikában itt túlzott görcsöket érzek. Közismerten a tárcákról mindig a politika csúcsa dönt. Nem a közigazgatási racionalitás a meghatározó. Hallani, hogy már a kormányoldal is elégedetlen az ISM-mel. Egyetértünk. De vajon mit és hogyan kéne cserélni? Ma kínos hallgatás van. 3 érvet mondanék. a.) Az ISM szakmailag és kormányzati tekintetben is 0-ra amortizálódott, de ki tárja fel a csőd okait? 3 fő ok lehet elvileg: nincs igazán jól megszerkesztve a szisztéma, hozzá nem értő vezetés és stáb működteti, végül ezt a sóhivatalt a közeg sem fogadta be. Az okok zömét nem a minisztériális szisztémában látom, hanem a másik két tényezőben. Ergo, egy konszolidált és turbósított, szolgáltató karakterű, nem elidegenedett tárca hamar sikeressé tehető volna. b.)Kérdés, hogy milyen sportközállapotokból indulunk ki? Ha ma minden oké, s ráadásul a tárca-hatáskörök szétszórtan is megfelelők, akkor a napi működ(tet)ésre elég egy segédhivatal. Ám ha a magyar sportot valóban – mint én gondolom – alulról építkezve talpra kell állítani, meg kell reformálni, horizontális és vertikális rendjét újra kell gondolni, akkor erre a modernizációra egy minisztériumi főigazgatóság avagy egy államtitkári hivatal nem lesz elegendő. Legalább 4 évre kiemelt, reform-orientált szervezet szükséges, különben a modernizációból, a nemzeti sportstratégiából megint nem lesz semmi. Mondják, hogy a sport funkcionális feladat, nem kell tehát neki önálló szervezet. Számos kormányzati feladat tényleg részben ágazati, részben *funkcionális*, és gyakran összkormányzati is. Önmagában ezzel a minősítéssel a dolog nincs elintézve. c.) Végül, a struktúra-képzés mindig egy kicsit dominó-játék, amelyben a dominók száma azonos, a variációké tetszőleges. Sok minden így is, úgy is illeszthető, és nagyon nem mindegy, kik „játszanak”.

Ki a jobb?

Az elmúlt 4-5 évben - megítélésem szerint - nem csak a mindenkori kormányzati oldalon mutatkozott felszínesség, üresjárat és nemtörődömség. A baloldal térfelén néha ádázabb meccs dült, mint a pálya egészén. „Gólhelyzetek” sora maradt így ki. Tisztelet a kivételnek, de *az internetes sportsajtó* naprakészebb, opponálóbb és profibb volt, mint az ellenzék!?! Mégis, az egyetemen mindössze két szocialista képviselői nevet oktatunk, ha sportjogról van szó: ez a Bakonyi- Páva-tandem. Néha meg is kérdezik, hogy melyik a keresztnév? Mára a sport feszültségei kritikussá váltak. Maradjon így? Vagy van már neve, felelős bizalma, s lehetséges mandátuma annak, aki kihívhatja és le is győzheti a mai sportminisztert? Mert ha ezen a ponton nem számít a győzelem, akkor sok embernek kéne máris a szögre akasztania a focicsukát! Olyan döntésre van szükség, amely nem fokozza le, nem bünteti tovább a teljes magyar testkultúrát. Hanem esélyt ad a szakmai, közgazdasági és jogi megújítására, a magyar sport eszázadi sikereinek a megalapozására. Az, aki tud nyerni és győzni fog: nem futball-labdát, hanem stopperórát kap tőlem ajándékba. Hogy minden körülmények között tisztelje a sportot és a drága időt. Ez esetben sokunk tevékeny bizalmára számíthat. Szóval: ki a jobb?